

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno.
četletno K 30.—.
Če pride naročnik sam v upravnništvo po list: Mesečno K 9'50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Oredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, petek 16. julija 1920.

Št. 155.

Veličasten protest Maribora proti Italijanom.

Italijani niso mislili, da bodo izzvali s svojimi barbarskimi napadi na naše ljudi in njihovo imetje v Primorju tak vihar v naši mladi, toda krepki državi. V svojem lažnjivem časopisju trdijo še vedno, da naše države sploh ni, da so pri nas sami strankarski, plemenski in verski boji, ter da je za vsako enotno in resno delo naša država nesposobna. Toda zadnje čase so pričeli dobivati na vse te laži odgovore, ki so jih osupnili, osupnili so pa tudi nalagani svet. Polom zadnje stavke, od katere so upali razpad države, prestolonaslednikov sprejem po Hrvaški ter Sloveniji in končno sedaj odgovori, ki so jih dala naša mesta, naši kraji, na splitske ter tržaške dogodke, vpliva na nje kakor mrzel tuš. Njihove lažne sanje o naši nemoči in razprtiji so — bajke, kajti naš narod ni v vprašanjih celokupne domovine, celokupnega naroda le složen in edin, ampak je pripravljen tudi kakor en mož braniti pravice te celokupne domovine, tega celokupnega naroda.

Za Zagrebom in Ljubljano je govoril včeraj tudi naš Maribor, govoril tako glasno in odločno, da smo bili celo mi sami, ki poznamo sicer našo zavednost — prijetno presenečeni. Že v sredo zvečer je hotelo dati naše ljudstvo duška svojemu ogorčenju proti laškimi barbarstvom v Trstu, toda manifestacija se je, da bo vse občinstvo obveščeno, odložila za včeraj zvečer. Po mestu je šla vest o tej manifestaciji od ust do ust, vse je govorilo o njej, vse ozračje je napolnjevalo besen gnev proti Italiji, zato smo z napetostjo pričakovali večernih ur. Protestni shod je bil sklican za 20. uro na Glavni trg, toda prvo nestrpno občinstvo je prispelo tjakaj že uro poprej. V teku ene ure se je napolnil ves prostrani trg z množico 10—12 tisoč ljudi. Prišla je tudi naša vrla Glasbena Matica.

Manifestacija je otvorila ob 20. uri Glasbena Matica z »Buči, hoči, morje adrijsko«, ki jo je občinstvo poslušalo razoglavo, kakor tudi vse ostale naše himne. Za tem je nastopil prvi govornik, g. dr. Rosina, ki je pričel svoj govor z besedami: »Vsaka prelita kaplja naše krvi zahteva maščevanje, zato bo ta prelita kri tudi rodila našim mučnikom obilen sad, t. j. osvobojenje vsega našega naroda«. Dalje je naglašal laško divjaštvo in našo trdno in odločno voljo ostati trdni in ne poprej odnehati, dokler ne bo tudi naše

Primorje svobodno. Svoj burno pozdravljeni govor je končal z vzklikom: »Bog živi našo svobodno Adrijo!«

Za njim je nastopil g. prof. Medved, ki je v krasnoznanem govoru izrazil vso našo bol nad ranami, ki jih je zadala laška nahujskana druhal in soldateska našemu ljudstvu v Trstu in drugod. Pričel je: »Kar se je zgodilo v Trstu je stvar vse naše domovine, vse naše države, ki se mora dvigniti vsa, kakor en mož, da maščuje krivico, ki se je zgodila našim bratom na jugu. Našo domovino čaka trojna naloga; prvič, da najde sredstva s katerimi prepreči, da se slični dogodki nikoli več ne ponove. Kakšna sredstva si za to naša vlada izbere nam je vseeno, toda če izbere tudi najhujše, mi ji ostanemo zvesti do zadnje kaplje krvi. Tedaj naša himna »Naprej!« ne bo več le himna, ampak postala bo naš bojni klic. Ves naš narod bo šel kakor en mož za njim. Hudo je začeti novo vojno, po komaj dokončani in morda bo naša vlada našla druga sredstva da reši to vprašanje, toda naj porabi kakršnakoli — častno jo mora rešiti. Naše zastave ne pustimo sramotiti, onečaščena zastava mora zopet zaplapolati na svojem mestu. Druga naloga vlade je, da sporoči vsemu svetu kulturo laških barbarjev.«

Kot tretjo nalogo je navajal to, da sporoči našimi bratom na jugu, tem kremenitim značajem in biserom našega naroda naše neomajno spoštovanje. Prejalslej pa jih je treba rešiti nje, ki so spoznali resnico Prešernovih besed: »Manj strašna noč je v črne zemlje krilu, kot so pod svetlim solncem sužnji dnevi...«, da bomo vzkliknili z Gregorčcem: »Le vstani uborni narod naš, do danes v prah teptan!«

Kot tretji je govoril gospod Škerjanc, ki je v temperamentnih besedah pozival na osveto ter zahteval plebiscit za vse naše Primorje. Če je antanta dovolila plebiscit za Koroško, kjer naš narod ni tako zaveden, ga mora tembolj za Primorje, če pa ne gre drugače, osvoboditi bomo naše brate sami. Borbo so otvorili Italijani sami in sedaj pričanja boj na nož. Pozival je vlado, naj razglasi mobilizacijo, ker je prepričan, da je tudi med vojaško neobvezanimi poslušci mnogo takih, ki bodo šli prostovoljno. (Med množico so se oglasili klici: Vsi gremo, od 15—70 let!)

Na to je zapela Glasbena Matica »He trubači«.

Četrty je nastopil državni pravdnik, gospod de Zorzi. Poklonil se je naši zastavi, ki je bila onečaščena. Tedaj se je pojavila nenadoma nad množico laška trikolora, toda le za kratek hip, kajti občinstvo je padlo po njej ter jo raztrgalo na drobne kosce ter jo pohodilo. Tako je povrnilo Italiji zob za zob. Dalje je pozival vlado, naj ukrene vse potrebno, kajti naša dolžnost je osvoboditi naše brate ob Adriji.

Po govoru gospoda de Zorzi se je pojavil na balkonu rotovža gospod vladni komisar dr. Leskovar, ki je izjavil, da pošlje vladni obvestilo, da tudi tu prebiva rod, ki si ne da jemati svoje časti in ki voli raje smrt nego življenje brez časti.

Gospod dr. Müller je za njim v temperamentnem govoru povedal množici, da se po najnovejših vesteh niso zgodila le grozodejstva nad našim narodom v Trstu, ampak v vsem zasedenem ozemlju sploh. Pozval je vlado naj ne ostane mirna sprlo vsega tega, pove naj antanti, komu je izročilo naše ljudi ter prečital nastopno resolucijo, ki se je potem poslala min. preds. Vesniču:

»Prebivalstvo Maribora, zbrano na protestnem zborovanju dne 15. julija se zgraža nad prelitjem krvi svojih bratov ob Adriji, nad barbarskim uničevanjem njihovega imetja, nad bestialnim nastopom italijanske soldateske in nahujskane drhali v Trstu; izraža svoje ogorčenje nad tem, da oficijelni italijanski krogi niso pravočasno preprečili divjanja proti domorodnemu jugoslovanskemu življu v Trstu in Primorju, temveč so privolili v to, da so mogli celo vojaki pleniti in pobijati; najodločneje protestira proti temu, da so antantne velesile dovolile Italiji zasesti jugoslovanske dežele, oni Italiji, ki pri vsem svojem nastopanju kaže nebrzdano sovraštvo proti jugoslovanskemu prebivalstvu teh pokrajin; zahteva, da se Italiji odvzame mandat okupacije in da druge antantne čete zasedejo Primorje, končno, da se da narodu pravica da s plebiscitom izrazi voljo o svoji pripadnosti. Vlada naj bo prepričana, da vsi, kakor en mož stojimo za dosego zaščite našega naroda v zasedenem ozemlju in da smo pripravljeni na vse žrtve, ki jih bo država zahtevala od nas.«

Resolucija je bila brez ugovora navdušeno sprejeta, nakar je v imenu ženstva ga. Schwarzova naglašala, da so tudi ženske pripravljene storiti vse za osvobojenje naših bratov. Glasb. Matica je nato zapela „Bože pravde...“ Končno pa je pozval g. prof. Ribarić množico na manifestacijo po mestu.

Razvil se je veličasten sprevod, kakršnih je Maribor še malo videl ter krenil po Gosposki in Slovenski ulici na Aleksandrovo cesto ter mimo kolodvora pred Komando mesta, kjer je pozdravil g. prof. Ribarić vojaško oblast in našo vojsko. Odgovoril mu je g. polkovnik Bogičević, namestnik mestnega komandanta, ter naglašal, da sta vojska in ljudstvo eno telo, ter da bo naše vojaštvo, če bo pozvano storilo isto, kar je storilo vedno, raje poginilo, nego podleglo. Prosil je občinstvo naj ostane mirno ter naj čaka ukrepov vladarja in vlade.

Za njim je govoril g. Julče Novak, ki je zahteval maščevanje tudi za one, ki so od gladi umrli v laškem ujetništvu in v internatih. Zahteval je naj se strže flor z naše zastave, kajti mi nočemo več žalovati, ampak delati (občinstvo je odstranilo flor) ter pozval občinstvo naj se mirno razide. Sprevod se je potem razgubil po mestu ter razšel.

Vsem govornikom so sledili gromoviti klici odobravanja; pri sprevodu so se pele narodne himne in vzklikov proti Italiji in za maščevanje, ni bilo ne konca ne kraja.

Tak odgovor je dal naš Maribor Italiji in mi smo ponosni nanj.

Prvi sokolski nastop v Prekmurju.

Slavje v Murski Soboti je rodilo vsestransko presenečenje. Presenečeni so bili predvsem glavni prireditelji na čelu jim notar Koder, ker spričo krščansko-madžaronskih intrig niso pričakovali tako lepe udeležbe od strani naših obmejnih rojakov. Iz Maribora so dobili poročilo, da se slavja udeleži samo en zastopnik Sokola. Vkljub temu je odbor poslal na postajo mnogo vozov ter avto, ki so jih zasedli mariborski udeleženci. V Radgoni se jim je pridružil Sokol iz Zgor. Radgone in Sv. Lenarta. Pri vходу v mesto se je aranžiral sprevod, obstoječ poleg že omenjenih udeležencev tudi iz Sokola iz Ormoža in Ljutomera, ki je bil posebno častno za-

stopan tudi po članicah in deškem naraščaju. Posebno zanimanje je vzbujal po Kleklovih kristjanih tolikanj osovraženi naraščaj mursko sobotskega Sokola. Zastopana sta bila dva prapora Maribor in Ljutomer. Poleg Sokola in Sokolic v kroju je bilo tudi mnogo drugih vnanjih udeležencev. Sprejem je bil prisrčen res bratski. Vendar smo oni, ki smo bili lani priča prvemu taboru v Beltincih, takoj opazili vpliv Klekove krščanske politike in hujškarije med priprostim ljudstvom. Lani so nas živahno pozdravljali na celi poti od meje dalje, zlasti prisrčno tudi v Murski Soboti. To pot se je prisrčnost omejila na sicer lepo število tistih tudi med priprostim ljudstvom, ki mislijo tudi sami brez vpliva krščansko-madžaronskih hujškačev. Razliko med lani in letos je pokazal tudi za take razmere veličasten sprevod v spremstvu civilne godbe skozi mesto, ki je bilo okrašeno samo na hišah, kjer bivajo zavedni Slovenci.

Glavna svečanost se je vršila pred Narodno Čitalnico (hotel Dobraj), tam nas je poleg drugih presenetila dama s krasno nošo — kranjsko narodno nošo (gospa Starefova). Prvi je nad pettisočero množico prisrčno pozdravil notar Koder, kot starosta mursko-sobotskega Sokola. Za njim je govoril v imenu mariborske župe, prof. dr. Pivko, ki je v kratkih potezih naslikal zgodovino Prekmurja. Domačin dr. Škerljak je svoj živahno odobrovani pozdravni govor posvetil posebno svojim rojakom, nam vnanjim pa na srce polagal: Povejte, ko se vračate od nas, da živi tudi tu dobro ljudstvo, ki slovensko misli. V imenu starešinstva Sokola Saveza SHS je pozdravil odposlanec iz Ljubljane, Bogumil Kajzelj, ki je mimogrede ovrgel tudi kleveto na brezverstvo Sokola, češ, Sokol spoštuje vsako veroizpoved in ni nikdar nastopal proti veri. Govorom je sledila slavju primerna, čustveno predavana deklamacija deklice Vere iz Ljutomera. Pozdravne govore je zaključil sodni predstojnik dr. Irgolič s posebnim opominom na domačine, naj ne verujejo madžarskim agentom, ki ljudstvo strašijo, da pride Prekmurje zopet pod Ogrsko. Vsem govorom so sledili burni Zdravol in Živijo! klici. Sklenilo se je odpošiljatev brzojavke na vlado v Beograd z apelom na popolno ujedinjenje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov in udanostna izjava regentu Aleksandru. Konec svečanosti je zaključila godba

in petje s himno »Lepa naša domovina«. Ob tej priliki bi moralo postati Klekla in vse klerikalne hujškače sram, kam so s svojo ostudno gonjo v enem letu zapeljali to dobro še lani narodno zavedno slovensko ljudstvo, večina je ostala pokrita tudi vzlic tozadevnim opominom. Med njimi so bili isti ljudje, ki so lani na taboru navdušeno in brez vsakega poziva odkrili glav peli isto himno. Par teh zapeljanj je celo vzkliknilo: doli s Sokolom, živijo »Orel«! Enega so takoj izsledili in aretirali!

Popoldne se je vršila v grofa Szaparyja parku velika ljudska veselica z uvodom nastopa sokolskih vaj, ki jim je tudi priprosto ljudstvo z zanimanjem sledilo. I. vaja: proste vaje iz vseh sokolskih skupin. II. vaja: ljutomerski deški naraščaj. III. vaja: ljutomerske članice (župne in praške proste vaje). IV. vaja: telovadni zaključek, 3 vrste na orodju, drogu, bradli in skoku. Po splošni sodbi se je pri nastopu posebno odlikoval ljutomerski Sokol, ki je vzbujal zanimanje tudi glede naravnost vzorno disciplino.

Naravnost presenečeni smo bili, ko smo zvedeli, da je to ogromno delo izvršilo le nekaj požrtvovalnih mož (Koder, Čuček, Čeh, Sranger, Babič itd.) z ljubeznjivim sodelovanjem ondotnega hrva. polka (komandant Uzorinac). Brez sotrudištva od strani vojaštva bi slavje ne bilo moglo biti tako sijajno izvršeno.

Dnevne vesti.

Med inserati. Če človek vzame v roko „Volksstimme“ ter prebira inserate najde, da pozna JSDP. še neki kraj z imenom Brunnndorf. Delikatesna trgovina Karl Luckner se nahaja še vedno v Marburgu v Herrengasse, Uhler & Co. se nahajajo na Hauptplatzu, Franza Frangescha naslednik Rupert Jeglitsch, pristnokrvni german, kar nam pove modri „tsch“ ima svojo trgovino tudi v Herrengasse. Na Kärntnerstrasse je doma G. J. Rantner, kjer ima tudi trgovino „Zum Arbeiter.“ Rudolf Schweighofer ima istotam trgovino „Zum Bauern.“ G. Korman in drug pa sta prevzela neko trgovino v Herrengasse 3. Vse te gospode opozarjamo, da se nahaja v Nemčiji mesto, ki se res imenuje Marburg in mogoče ima tudi ulice z istimi imeni, zato bi jim svetovali, da se preselijo tja. S tem jim ne bo treba živeti med osovraženimi Slovenci in poleg tega bo dobila tudi Nemčija vsaj malo nazaj onega blaga, ki ga je nekdanja Südmärka izvažala iz Nemčije v Maribor in sploh v naše kraje — namreč nemških kolo-

F. Č. Slavomir.

Na Kosovo polje!

Na Kosóvo, na Kosóvo,
tam kjer cvet počiva
in kjer sladko sniva —
srbska vojska.
Kosóvo, ti polje grozovito,
Kosóvo, ti polje čudovito,
tam kjer tekla kri je srbskega junaka,
tam kjer hrabrost spi nam, bratje, neenaka.
Si li tužna, majka mila,
ko se spomniš sinov bojevitih,
sinov ognjevitih
na Kosóvem, na Kosóvem polju?
Je bolestna tvoja duša,
kosovka devojka,
ko zalivaš cvetje rahlo
na poljanah, na grobljanah
Kosovega polja?
Li ne plaka tvoje srce,
kosovka devojka,
ko zasnivaš, ko zasnajaš
o domovih na grobovih mlade sreče...?
— Oj ne jokaj, majka siva,
oj ne plakaj, kosovka devojka!

Solnce zlato jasno sijje
po poljanah Kosovega polja —
in bodi iz zemlje črne,
iz prsti rumene
novo cvetje — sine oživljene...

Zarja vzhaja,
vojska vstaja,
nova vojska na Kosóvem,
na Kosóvem, krvi prenapitem.

Oj junaci, niste sami,
niste sami na Kosóvem;
z vami vstali bratje zvesti.
bratje krvni na zahodu so obenem.

Tam ob Savi,
tam ob Dravi
in ob Soči, hčerki planine,
vstaja četa iz temine
na ravnine svobodnega solnca.

In Kosóvo na zahodu
— Gosposvetsko polje —
hoče, z vami bratje verni.
z vami na Kosóvo,
na Kosóvo, da se biije
za svobodo, za pravice
svojega naróda.

N, Kosóvo, na Kosóvo, bratje,
v boj za naše meje!

Prapor Slave močno veje
po domovih, po grobovih —
kliče, bratje, nas na meje
— na Kosóvo polje.

Trst, Gorica, Gospa Sveta,
na Kosóvo ravno polje;
Tam se bije boj za solnce
— ali temo črno...

Boj srdit je, teče znoj mučenca:
Ali solnce zlato —
ali smrti črna senca... — — —

Oj Kosóvo, oj Kosóvo,
polje grozovito,
polje čudovito,
od krvi napito,
od krvi nalito,
od krvi prevzeto.

Na Kosóvo, — tja nas kliče
sokoliče,
Vidov dan,
sin teptan
— na osveto...

Opomba. Ta pesem se je deklamovala na Vidov dan na šolski slavnosti v Pobrežju.

nistov. Tako bi dobila Nemčija vsaj pošteno nazaj, kar nam je nekoč posodila in povratek enega izgubljenega sina bi napravil več veselja nego 99. stalno doma ostalih.

Rosa Leyrer pri sinočnjem sprevodu ni mogla zatajiti svojega brezmejnega sovraštva do Slovencev. Pri oknu je mirno-idoče izzivala s škodoželjnim zasmehom ter kazala s prsti, češ, prav se vam godi. Ta predrznost je množico tako razburila, da bi bilo prišlo do napada na hišo, da bi varnostna straža ni pravočasno pomirila razburjene duhove z obljubo, da bodo naše dozdej pretolerantne oblasti napravile konec izzivanju te frankfurtarske dame.

Konsorcij inozemskih verižnikov. Maribor postaja slaven ne samo po domačih, ampak tudi po inozemskih verižnikih in navijalcih cen. Čudimo se, da srečujemo vsaki dan nove obraze, vidimo jih po prvovrstnih gostiščih in kavarnah, kako razsipavajo denar za najboljša jedila in najdražje pijače, vidimo jih se vozariti z dvovprežnimi kočijami — samo to ne vemo, kje vsi ti magnati pravzaprav stanujejo. Stanovanjski urad trdi, da je ves Maribor zaseden, prenapolnjen. In to je res. Godijo se torej čudeži ali na stanovanjskem uradu ali po hotelih in privatnih hišah. Pa o tem važnem vprašanju ob drugi priliki kaj več. Za danes konstatujemo samo dejstvo, da so vsi ti tujci, o katerih ne vemo, kaj delajo v Mariboru, s stanovanji prav dobro preskrbljeni. Da taka gospoda lahko za dober denar dobi tudi v prenapolnjenem Mariboru dobra stanovanja, o tem nam pričuje poročilo, ki smo ga prejeli od zanesljive strani in iz katerega posnamemo, da je zaslužila manjša družba takih verižnikov za 5000 krona izdatkov 210.000 K dohodkov. In dalje, da ima ta družba s sedežem neke na Aleksandrovi cesti sedaj novo kupčijo na videku, ki ji bo nesla okroglo 300.000 K. Natančneje izpregovorimo ob drugi priliki. Novi urad proti verižništvu ima v tem slučaju lepo priliko — si zaslužiti priznanje javnosti.

„Prostosledi“ naših zemeljskih zakladov. V Sloveniji — tudi na našem ozemlju imamo mnogo še ne izčrpanih zemeljskih zakladov (rude, premoga itd.). Ali je glede „prostosledov“ naših rudnih naših višji rudarski oblasti kaj znano, kakšni ljudje, s kakšnimi nameni špekulirajo s prostosledi, kako in komu se isti oddajajo? Po zanesljivi osebi smo opozorjeni, da se v Mariboru tozadevno odigravajo čudne kupčije od strani tujih špekulantov, ki si skušajo pridobiti za dovoljenje kupčij posebne naklonjenosti rudarskih uradnikov. Upamo, da bo ta opozoritev za to pot zadostovala.

Državni urad zoper navijalce cen, verižnike itd. podružnica Maribor, to je oficijelni naslov novega urada, ki je svoje poslovanje že pričel in katerega smo primerno že pozdravili. Vodja tega urada, policijski svetnik dr. Mlekuš je včeraj sprejel zastopnike tukajšnjih listov ter jim sporočil med drugim tudi svojo željo, da ga občinstvo samo podpira pri tem težavnem poslu. Fredvsem naj občinstvo samo ne ponuja pretiranih cen, naj naznani vsak z imenom in če treba tudi pričami ugotovljen slučaj. Posebno pozornost naj občinstvo obračata tistim trgovinam, ki nimajo zaznamovanih cen, ali ki jih označajo še v stari avstr. veljavi. G. vodja je bil nasprotno opozorjen na marsikatero jayne škandalozne razmere, ki so jih dosedaj naše oblasti ignorirale ali po svojih predstaviteljih celo same podpirale. Tako n. pr. je v Mariboru polno tujih verižnikov, ki imajo razkošna stanovanja ali si najemajo sobe po hotelih in zasebnih hišah, kjer imajo svoje zaloge in pisarne, dočim stanovanjski urad domačinom dela ovire in jih kratkomalo odslavlja, da ni sob (seveda jih ni, če je četrtina Maribora že zasedena po samih verižnikih in tujih agentih, ki sploh ne spadajo v Jugoslavijo). Opozorjen je bil tudi, da so lahkoživi ljudje največ krivi draginje po gostilnah in kavarnah, ker še preplačujejo že itak pretirane cene, razsipavajo z napitninami in s tem povzročajo, da se prezirajo domači gosti, ki takega luksusa ne zmorejo. Opozorjen je bil konečno na naravnost nizkotno izkoriščanje z zemljami, ki stanejo v pekariji 70 v. ki bi se morale prodajati po 80 v.,

v resnici pa se zaračunavajo še danes po 1 K ozir. po 90 v. In mesarji? Odirajo kmete in meščane in znani milijonarji med mesarji so postali odurni v zahvalo, da ne sede tam, kamor spadajo. Dela torej na vse strani dovolj.

Darila. Knjižnici Jugoslov. naprednega društva »Jadran« je darovala »Tiskovna druga« 19 novoizdanih knjig; g. Ciril Dolenc, prokurist kreditne banke v Ljubljani, 100 K in g. Josip Jekl, nadučitelj v Kaplji ob Dravi, 100 K. Iskrena hvala! Posnemajte!

Obvestilo! V nedeljo dne 18. julija ob priliki sokolske veselice v Vuzenici odhaja vlak šte. 419 iz postaje Vuzenica še le ob 19. uri 30 minutov.

Prva jugoslovenska tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptujju je otvorila svoj obrt. Opozarjamo na inserat na drugi strani. To podjetje je prvo v naši državi ki izdeluje vsakovrstno luksurijsno blago iz usnja kakoršno se je dosedaj uvažalo iz inozemstva. Upamo da se bomo tudi v tej stroki industrije osamosvojili in da ne bomo več odvisni od uvoza.

Invalid, ki si mora služiti kruh z lajno, išče spremljevalko od 30—40 let staro, ki bi mu pobirala milodare. Beračice, ki bi bile pripravljene sprejeti ta posej, naj se zglase od petka do nedelje v gostilni Ivan Leber, Tezno št. 10.

Vozni red za celo Slovenijo stane od danes naprej, kar jih je še v zalogi komad le K 6 — in se dobi v veletrgovini V. Weixl, Glavni trg.

Porotno sodišče.

Žrtev demona. Roman iz Vuhreda.

Da ne boste mislili, ko čitate ta roman tudi v podlistku, da je izmišljotina, Vam navajamo njegove glavne odstavke iz porotne razprave.

Poštni odpravnik Gustav Glogovšek, zal fant najlepših let, rojen na Dunaju, pristojen v Krško, je l. 1918 pred Božičem pribežal iz Pulja. Na potu v novo službo v Maribor sreča spotoma slučajno svojo zaročenko, ki je tudi pribežala iz Pulja in bila namenjena v Marenberg k svojim sorodnikom. To je Glogovška napotilo, da je zaprosil za službo v Marenberg; ker je bila že zasedana, je dobil pošto v Vuhredu. Tako sta si bila zaročenca blizu skupaj, snovala že načrte za poroko in bodočo srečo.

Ne samo Bog, tudi satan rad obrne, kar dva srečna zaljubljenca skleneta. In Glogovška je nekega večera srečal sam satan v podobi zapeljive žene. Domišljal si je, da je to ideal ženske popolnosti, kakor je o njem sanjal raju Opatije. Satan je soretno opletel mreže... zopet nekega večera je lepi Gustav z dušo in srcem se zapletel v mreže, polne sladkega, prepovedanega sadu. Čutil je, da je s tem prišel kot poštenjak v razdvoj z zvestobo napram svoji nevesti, ki dolgo ni nič vedela, le slutila spremembo na njem. Dobri angel ga je klical nazaj na pot, vrnil se je na njo z dobrimi sklepi a s slabo voljo in še — slabejšim mesom. Oddaljšil se je vedno in bolj tudi že iz pota poštenosti. Prišel je koroški polom, z njim nemški oficirji, ki se niso branili, da jih je rajše ko njega gledal njegov ideal ženske popolnosti. Zlezel je vanj satan ljubosumnosti in ga gonil vedno okrog nje, brez nje v obupno življenje opojeno s pijačo in kvartami. To pa stane denar. In tega vbogi poštni odpravnik ni imel. Slavna poštna uprava ga je postavila na to važno mesto s 362 K na mesec, niti ne za priprosto kosilo dovolj. Blagajna pa je bila vedno dobro rejena. Ko mu je satan prvič rekel: vzemi, se je še obotavljal, in »izposodil« manjši znesek, ki ga je potem poravnal. A kamen sprožen, drči sam navzdol. In Glogovšek je jemal in zajemal iz blagajne in si ustvaril posebno manipulacijo, da mu niso prišli na sled.

Pri kontroli so gospodje samo adirali

in subtrahirali njegove izpiske in glejte, vse je bilo v vzornem redu. V resnici pa je bil poštni urad v Vuhredu v tem nerednem in burnem času vse drugo, samo ne več poštni urad. Na io je skrbno čuječa poštna uprava prišla še le, ko gospod poštni upravitelj letos za novo leto sploh ni izvolil vposlati nobenega pravega obračuna. Da poštna uprava ne čita rada kritik o neznosnih razmerah pri gotovih poštinih uradih, to nam je znano. Tako je Glogovšek brez skrbi svojo pošto uradoval pri svojem idealu, gospej F. Na pošti pa je uradoval njegov asistent — služkinja.

Med tem je Glogovškova nevesta morala uvideti, da je zanjo vse zgubljeno, da so zaman vse solze, prošnje in grožnje. Pokopala je svoje upe na bodočo srečo — in nekega dne je zginila. Od tedaj dalje je šlo z njim rapidno navzdol; kavalirstvo okrog lepe žene, tudi če je milijonarka ali pa ravno zato če je milijonarka, stane denar in ta je bil za kavalirja odpravnik s 362 K samo v blagajni razpoložljiv. Mož njegovega ideala jima je s svojo odsotnostjo po trgovskih poslih dal prilike za nemoteno rajsko življenje. Če drugače ni šlo, sta prišla v Maribor — prvovrstni hotel seveda.

Ali noben vrč ne hodi večno k vodnjaku. Tudi junak in junakinja tega romana, sta imela 7. februarja zadnje srečne ure v Mariboru. Ko sta se z večernim vlakom vračala nazaj, je Glogovšek opazil, da se z istim vlakom pelje tudi — o strah in groza! komisar ravnateljstva, poštni svetnik dr. Vagnja. Celo leto je trajalo, da so se poštni upravi vendar odprle oči tudi na pozabljeni urad Vuhred. Dospeli na postajo, se je Glogovšek skril, komisar pa je šel v urad in takoj pri vstopu videl posledice zanemarjene kontrole. Glogovšek se je še le drugi dan zgasil pri njemu in priznal poneverjenje do 22.000 K. G. Vagnja pa je tekom več dni ugotovil skoro okroglo 27000 K. Zdaj še le je Glogovšek izpregledal, da ga je njegov »ideal« dovedel prav na rob propada. Sklenil je, da stori še en skok globlje.

Pripravil se je na prostovoljno pot v večnost, poslovil se od nje in čakal prilike. A v tem trenutku ko je hotel sprožiti, potrka donesitelj njenega pisma s prošnjo in tolažbo: nikar, pri vsi najini ljubezni nikar, počakaj, vse se bo še uredilo, in še bova srečna. Res so se pričela pogajanja; tudi sam mož »nje« ga je skušal rešiti. Peljal se je k njegovim starišem v Krško, odkoder je prišel z nepovoljnim uspehom. Ona sama bi mu pomogla kvečjem s 6000 K. Nasvetovala pa mu je pobeg v Avstrijo. Vbogal jo je in pribežal k njenemu bratu na meji. Tu so mu svetovali naj še enkrat poskusi s poravnavo predno je ovaden. Njegovo prošnjo je njegov »ideal« zavrnil, češ, prepozno. Bežal je v Gradec. Dobil bi bil službo s holandsko družbo v Indio, a ni imel dokumentov. Vrnil se je v Vuhred. Na potu se je zgasil pri njenem bratu, ki ga je na njen poziv — ovadil. Dospevši v Vuhred, so ga kmalu prijeli.

Tako je nadebuden mož zašel na zatožno klop. Prizna vse in ne apelira na usmiljenje, kaznovan je že itak dovolj. Škodo poštnemu erarju je poravnal — mož njegovega »ideala«. Našel je pri porotnikih le toliko obzirnosti, da je bil obsojen samo na 10 mesecev težke ječe. —

Zadnje vesti.

Italijanska grozodejstva na Reki.

LDU Bakar, 15. julija. Kakor v Splitu in v Trstu, so Italijani zdijvali tudi na Reki Njihovo divjanje ni bilo nič manjše kakor ono v drugih zasedenih krajih naše domovine. Vsled tega postaja položaj našega naroda vsak dan kritičnejši. Zjutraj se ne ve, kaj se bo zgodilo popoldne. Italijani na Reki so začeli pogrome v torek popoldne. Prijeli so tri naše ljudi, in sicer samo zaradi tega, ker so na ulici med

seboj hrvatsko govorili. Na kvesturi, kamor so jih odpeljali, so jih bičali, klofutali in jim rekli, da je to nagrada za Split. Eden izmed arditov je enega naših ljudi napadel z bodalom. Ako ne bi se bil napaden v zadnjem trenutku obrnil z roko, bi ga bil ardit zabodel. D' Annunzi-eva besna druhal se je ves dan pripravljala, da napade Sušak. V zadnjem trenutku je na povelje d' Annunzija samega opustila to namero. Medtem so redne italijanske čete na Sušaku zabarikadirale most in izdale povelje, da ne sme po 20. uri na Sušaku nihče več biti na ulici. Vsa italijanska vojska je bila ves dan alarmirana. Imeli so strojne puške in zasedli so obal vzdolž Rečine do kopališča. Dasiravno se je dozdevalo da so vse to naredili, da ščitijo sušaško prebivalstvo, so vendarle po ulicah v večjih gručah demonstrirali proti domačemu prebivalstvu. Upili so, da so pripravljeni, zediniti se z d' Annunziovimi ardit in da odidejo skupno z njimi zasedi Bakar. Kakor se je naknadno doznalo, se je vse to pripravilo po nalogu z najvišjega mesta v Rimu. Včeraj je prišlo na Reki do nečuvnih italijanskih demonstracij in razbojništev. Italijani, podpirani po arditih, so napadli in oplenili vse naše trgovine. Prizanesli niso niti našim denarnim zavodom. Tako so najprej napadli trgovino čevljev Blažič, ki so jo popolnoma opustošili in blago do zadnjega kosa odnesli. Popolnoma uničena in oropana je tudi trgovina Komljenac i drug. Posebno barbarski uničeni sta trg. Sikić in Trbojević, kjer so dem. razbi in zažgali vse police, knjige in ostalo pohištvo pa pometali v morje. Med tem je skupina arditov, med katerimi je bilo tudi mnogo reških italijancev, navalila na prostore podružnice Prve hrvatske štedionice in Zadrugne banke, kjer so razbili izložbena okna in nato ropali. Zelo je trpela Poljedelska banka. Opustošeni so tudi uradni prostori paroplovne družbe „Ungaro-Croata“. Tolpe so razsajale popolnoma podivjano in niso prizanesle niti lekarnam, katerih lastniki so Jugoslovenci. Zelo veliko škodo so povzročili besneži na lekarni Babić. Budakova lekarna pa je tako opustošena in razdejana, da je sploh ni več spoznatl. Demonstrantje so začeli preganjati naše ljudi. V zadnjih dveh dneh je bilo mnogo Jugoslovenov aretiranih; med njimi župnik dr. Rački, ker je na Petrov dan v molitvi za kralja Petra rekel: „Čuvaj ga Bog pred sovražniki!“ Karabinierji so razlagali te besede tako, da je duhovnik pri tem mislil na Italijane. Včeraj se je govorilo po mestu, da so te žrtve odškodnina za Split. Med Jugoslovenci na Reki vlada veliko razburjenje. Nihče si ne upa na ulico. Doslej pa še nihče ni skušal prepričati vandalskega divjanja d' Annunziovih arditov.

Divjanje na Reki se nadaljuje.

LDU Bakar, 15. julija. Položaj na Reki postaja vedno hujši. Snoči so se demonstracije po mestu nadaljevale ter so demonstrantje razbijali hrvatske trgovine in zavode. Italijanske tolpe so sedaj pokončale še ono, kar so prvotno pustile. Izgredi so bili še bolj divji in strasni kakor prvič. Sedaj so Italijani vdrli celo v kanal Rečine, kjer so zažgali 4 ladje, ki so last naših ljudi.

Barbarstva v Puli.

Trst, 15. julija. Slično kakor v Trstu in na Reki so divjali Italijani tudi v Puli in drugod. V Puli so zažgali Narodni dom ter oplenili in uničili mnogo drugih poslopij in lokalov. Tudi pobili so par ljudi.

Obmejni napad Italijanov.

LDU Ljubljana, 16. julija. Ljubljanski dopisni urad je doznal z verodostojne strani, da so predvčeršnjim Italijani pri Orožnovi koči ob Črni prsti začeli streljati na dva jugoslovenska finančna paznika. Na sedlu so demarkacijsko črto pomaknili za 10 do 12 m naprej in napravili žične ovire, tako da sedaj ni mogoče priti na Črno prst.

Vladna izjava o splitskih dogodkih.

LDU Beograd, 15. julija. Na današnji seji narodnega predstavništva je na interpelacijo poslancev Biankinija, Arangelovića in Grisogona o dogodkih v Splitu odgovoril ministrski predsednik dr. Vesnić: Gospoda! Na stavljeno mi vprašanje mi je čast odgovoriti nastopno: V nedeljo, dne 11. t. m. ob 22. uri se je pojavil v mestu Splitu velik nered, ker so italijanski častniki z neke hiše sneli našo državno zastavo, razobešeno radi našega narodnega praznika, kar je naravno izzvalo razburjenje naroda. Za italijanske častnike, ki so se ta večer nahajali na kopnem v splitskih ulicah in o katerih se je najbrže mislilo, da so v nevarnosti, je priplul motorni čoln, v katerem se je nahajal poveljnik italijanske bojne ladje „Puglia“. Italijani so z motornega čolna začeli streljati, nakar so naši odgovorili. (Bravo! Burno odobravanje.) Pri tem spopadu je padel eden naš državljani, dočim so na italijanski strani bili ubiti, oziroma hudo ranjeni fregatni kapitan Gulli in dva mornarja. Ob 23. uri se je že povrnil mir, akotudi je razburjenje trajalo dalje. Kratko nato je kapitan Gulli podlegel svojim ranam. Pogreb umrlega kapitana se ni mogel vršiti v Splitu, ker je deželna vlada v Dalmaciji to odklonila iz bojazni, da bi ne došlo še do večjih nemirov. Gospoda! To je istina iz dosedanjih uradnih obvestil, ki jih je dobila vlada o tem obžalovanja vrednem dogodku. Kraljeva vlada obžaluje vse žrtve, ki so padle pri tem spopadu in razume se, v prvi vrsti one, ki so padli kot naše žrtve. Ker je ves dogodek zelo delikatnega značaja in zelo vpliva na odnose med našo vlado in Italijo, je kraljeva vlada smatrala, da naj se dosedanja poročila kar najizčrpnije izpopolnijo in ko bo vlada dobila tako izpopolnjene podatke, bo storila vse, kar ji nalaga dolžnost kot čuvarici našega državnega dostojanstva in čuvarici interesov naših državljanov. Na srečo se nahaja v Splitu tudi še jako kvalificiran zastopnik zaveznikov, to je ameriški admiral Andrews, ki si je tudi nadel nalogo, da se stvar preišče z objektivnostjo, ki je last države, ki jo zastopa. Trdno smo uverjeni, da

bodo poročila, ki jih pričakujemo od pokrajinske vlade, identična s poročili, ki jih bo predložil zaveznikom admiral Andrews. Ko bomo imeli vsa ta poročila v rokah, bomo storili vse korake, ki nam jih nalaga dolžnost in to bo še eden povod več za zastopnike, da bodo razmotrivali vprašanje o nužnosti da se odpravijo vzroki tako težkih in žalostnih dogodkov. Prosim gospode ki so stavili vprašanje, da se v tem trenutku zadovole s tem odgovorom, ker vlada, dokler nima najtočnejših podatkov, ničesar ne more niti izjaviti, niti storiti.

Položaj v Albaniji.

LDU Beograd, 14. julija. »Balkan« javlja iz Tirane; da se vedno bolj kaže tendenca albanske vlade, da pride pod vpliv Italijanske. Na drugi strani pa se opaža, da se uporniki okoli Valone tej nameri upirajo. Izjavili so albanski vladi, da bodo nastopili proti njej, ako se stavi pod italijanski vpliv.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

Na prodaj 3 sedla (kompletna), 2 para škornje in 1 umivalnik. Vprašanja: Frankopanska ulica 20, II. nadstr. 2-2.

Gostilna Terezije Čolnik pri ko-roškem kolodvoru priporoča slavnemu občinstvu dobra svečinska in šenpetrska vina ter vedno sveže Götzovo pivo.

Močne police

za skladišče se iščejo. Ponudbe z navedbo velikosti in cene na

anončni zavod „VEDEŽ“

Maribor, Gregorčičeva ulica 6. —1

Vsi, ki iščete dobro po-strežbo, ste že bili v gostilni

„Pri dravski brvi“
v Strmi ulici?

Tam se točijo naturalna vina od 16 K naprej liter, specialitetno staro vino letnika 1917, ter vedno sveže pivo.

Tam se prodajajo gorka in mrzla jedila in pohani piščanci. Senčnat, prahu prost vrt je najprimernejši prostor za odpočitek.

Radi tega pa ne zamudite te ugodne prilike, pojedite tja ter prepričajte se, kesali se ne boste! 3-2

Prva jugoslovanska tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptujju

5-1

je pričela

z izdelovanjem torbic in drugega galanterijskega blaga iz naj-finejšega usnja.

V zalogi ima tudi prvovrstne gamaše lastnega izdelka.

Naročila se izvršijo po najnižjih cenah.